

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

végzése

Az ügy száma: Gfv.VI.30.019/2022/3.

A tanács tagjai: Dr. Simonné dr. Gombos Katalin a tanács elnöke

Dr. Tibold Ágnes előadó bíró

Dr. Farkas Attila bíró

A felperesek: ... I. rendű

... II. rendű

... III. rendű

A felperesek képviselője: Bihari Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Bihari Krisztina ügyvéd)

Az alperes: ...

Az alperes képviselője: Kalóczy, Bagi és Wittner Ügyvédi Iroda (ügyintéző dr. Bagi János ügyvéd)

A per tárgya: szerződés érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperesek

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla, 9.Pf.20.213/2020/7. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék, 36.G.42.330/2018/23. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezését – az elsőfokú ítéletre és a teljes perköltségre is kiterjedően – hatályon kívül helyezi, és ebben a keretben az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

Megállapítja, hogy az I. rendű, a II. rendű és a III. rendű felpereseknek együttesen 260.000 (kétszázhatvanezer) forint, az alperesnek 260.000 (kétszázhatvanezer) forint felülvizsgálati eljárási költsége merült fel, és a le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték összege 819.200 (nyolcszáztizenkilencezer-kétszáz) forint.

A végzés ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A III. rendű felperes mint adós, valamint az I. rendű és a II. rendű felperes mint adóstárs 2006. augusztus 9-én svájci frank alapú kölcsönszerződést kötöttek az alperes jogelődjével, az A..... C..... P..... S..... Zrt.-vel mint hitelezővel (a továbbiakban: alperes). Ugyanezen felek között 2008. január 23-án is létrejött egy svájci frank alapú kölcsönszerződés. Az első szerződés alapján az alperes a felperesek részére 4.500.000 Ft (26.322,24 CHF), a második szerződés alapján 5.500.000 Ft (34.281,24 CHF) összegű kölcsönt folyósított. Mindkét szerződést közjegyzői okiratba is foglalták.

[2] A kölcsönszerződések egyező II.1. pontja értelmében a hitelező a forintban meghatározott kölcsön és kezelési költség összegét devizában, a Raiffeisen Bank Zrt. által a kölcsönszerződés napjára mint teljesítési napra érvényes CHF-re meghirdetett deviza középárfolyam (bázis árfolyam) x 0,9925 képlet figyelembevételével tartja nyilván. A kölcsön folyósítása HUF-ban, a Raiffeisen Bank Zrt. által a kölcsönszerződés napjára jegyzett HUF/CHF deviza középárfolyam x 0,9925 képlet figyelembevételével történik. A II.4. pont szerint az adósok a CHF-ben nyilvántartott kölcsön összegét, annak ügyleti kamatait és a kezelési költséget havi ütemezésben, a Raiffeisen Bank Zrt. által az esedékesség napjára meghirdetett CHF deviza középárfolyam x 1,0075 képlet figyelembevételével HUF-ban kötelesek megfizetni a hitelező részére.

[3] A szerződés VI. pontjának „Egyéb feltételek” fejezetében a 25. pont alatt az adósok nyilatkoztak, hogy átvállalják a CHF/HUF árfolyamváltozásából eredő kockázatot. Tudomásul vették, hogy amennyiben a fennálló tartozás forintban átszámolva 10%-kal

meghaladja a költség előirányzatban szereplő forintban meghatározott kölcsön összegét, a hitelező írásbeli értesítése alapján két díjfizetési perióduson belül a különbözet erejéig rendkívüli előtörlesztésre kötelezettek. A 28. pont értelmében az adósok felelőssége a kölcsön és a szerződés szerinti járulékaik visszafizetéséért korlátlan és egyetemleges.

[4] A szerződés végén az adósok által két tanú hitelesítése mellett külön is aláírt Általános Kockázatteljesítő Nyilatkozat található az alábbi tartalommal: „Jelen kölcsönszerződés aláírásával tudomásul veszem, hogy az A..... C..... Zrt. részemre teljes körű tájékoztatást nyújtott az általam külföldi devizanemben felvett hitelhez kapcsolódó árfolyamkockázat vonatkozásában, különös tekintettel arra a tényre, hogy a magyar forintról különböző devizanemben felvett hitel törlesztési és kamatfizetési kötelezettségének összege erősen függ az adott deviza magyar forinttal, illetve egyéb devizákkal szembeni árfolyamának alakulásától. Következésképpen a deviza árfolyamának változása egyaránt növelheti és csökkentheti a hitelszolgálat és a magyar forintban folyósított kölcsön összegét. [...]”.

[5] A felperesek 30 napot meghaladó fizetési késedelmére, valamint arra tekintettel, hogy a felperesek a fedezeti ingatlan vagyonbiztosításával kapcsolatos díjfizetés teljesítését a biztosítási díj esedékességét követő 3 napon belül nem igazolták, az alperes 2015. október 9-én azonnali hatállyal felmondta a szerződéseket.

[6] Az alperes 2015. április 21-én kelt levelében a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény alapján az elszámolást elkészítette, az felülvizsgáltnak minősül.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[7] Felperesek módosított keresetükben – többek között – annak megállapítását kérték, hogy az általános kockázatteljesítő nyilatkozat a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 209. § (1) bekezdése szerinti tisztességtelenség miatt érvénytelen. A tájékoztatás nem megfelelő volta miatt az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződéses kikötés tisztességtelen. Jogkövetkezményként annak megállapítását kérték, hogy a tisztességtelenül felszámított árfolyamkülönbözet (és kezelési költség) figyelmen kívül hagyásával tartozásuk a 2006-ban kötött szerződés alapján 1.654.617 forint, a 2008-ban kötött kölcsönszerződés alapján pedig 2.138.723 forint. Kérték annak megállapítását, hogy mindkét kölcsönszerződés felmondása érvénytelen, illetve jogellenes volt.

[8] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Védekezése szerint az általános kockázatteljesítő nyilatkozat tisztességtelensége nem vizsgálható, az önmagában ugyanis nem minősül szerződéses nyilatkozatnak, kizárólag az adósok egyoldalú elismerő nyilatkozatát tartalmazza. Véleménye szerint azonban a kockázatteljesítés tartalmában is megfelelő volt, a kölcsönszerződésekből nem lehet olyan következtetést levonni, hogy az árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettség nem kizárólag a felpereseket terheli, az nem lenne valós.

Az első- és másodfokú ítélet

[9] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította.

[10] Az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás megfelelőségét az okiratok alapján ítélte meg, tekintettel arra, hogy a meghallgatott tanúk a konkrét ügyre nézve nem tudtak értékelhető vallomást tenni. Megállapította, hogy mindkét szerződés utolsó oldala külön kiemelve tartalmazza kockázatfeltárányilatkozatot, amelyet a felperesek külön is aláírtak. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint abból egy átlagosan figyelmes és körültekintő fogyasztó számára érthetőnek és világosnak kellett lennie, hogy a forint/deviza árfolyama folyamatosan változhat, amely jelentős kockázatot hordoz magában. Ez pedig azt a veszélyt jelenti, hogy a forint leértékelődése a törlesztőrészletek emelkedésével jár. Annak korlátjára vonatkozó utalás hiányából az következik, hogy a kockázatvállalásnak nincs felső határa. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az alperes tájékoztatása maradéktalanul megfelelt az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) C-51/17. számú ítéletében foglaltaknak, abból egy átlagosan körültekintő fogyasztónak értenie kellett, hogy a számára kedvezőtlen árfolyamváltozás gazdasági következménye az, hogy növeli a hitelszerződésből eredő fizetési kötelezettségeit. A felperesek nem állítottak olyan tényt, amely szerint a szerződési feltételek megismerését az aláírás előtt valamely körülmény nehezítette volna.

[11] Az elsőfokú bíróság nem értett egyet azzal a felperesi hivatkozással sem, hogy a kölcsönszerződések felmondására jogellenesen vagy érvénytelenül került sor.

[12] A felperesek által előterjesztett fellebbezés folytán eljáró ítéltábla ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[13] A felülvizsgálati eljárás tárgyát képező, árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás vonatkozásában kiemelte, helytálló az alperes azon hivatkozása, hogy az általános kockázatfeltárányilatkozatot tartalmazó szerződéses feltétel esetleges érvénytelensége – amelyet a kereset teljesítése esetén meg lehetne állapítani – önmagában még nem eredményezné azt a felperesek által kívánt hatást, hogy mentesüljenek az árfolyamkülönbözet megfizetésének kötelezettsége alól, mivel a kockázatfeltárányilatkozat csupán egy figyelemfelhívó, tájékoztató jellegű része a szerződésnek. Ugyanakkor mindkét szerződésben egyéb helyen szerepelnek azok a feltételek, amelyek kifejezett kötelezettségvállalást tartalmaznak a felperesek részéről az árfolyamkülönbözet megfizetésére, ilyen a kölcsönszerződések II.1., II.4., II.9. és VI.25. pontja. Így, ha a bíróság meg is állapítaná az általános kockázatfeltárányilatkozat részleges érvénytelenségét, ezek a rendelkezések akkor is a szerződés részét képezik, azaz a felperesek fizetési kötelezettsége nem változik.

[14] A tájékoztatás tartalmát illetően visszautalt az elsőfokú ítélet helytálló indokaira megállapítva, hogy az mindenben megfelel a Kúria a 2/2014. és 6/2013. számú Polgári jogegységi határozataiban, valamint az EUB C-51/17., C-227/18., C-26/13. és C-186/16. számú ítéleteiben foglaltaknak. Kifejtette továbbá, hogy a felpereseknek kellő idő állt rendelkezésre ahhoz, hogy megfontolják a szerződéskötést, mivel azt megelőzően hosszabb idővel megkapták a szerződés tervezetét és az általános szerződési feltételeket.

A másodfokú bíróság a felmondások jogszerűsége tárgyában is egyetértett az elsőfokú ítéletben foglaltakkal. Rögzítette, hogy mindkét felmondás tartalmazza a felmondás okát, a felperesek felmondás időpontjában lejárt tőke-, kamat- és kezelési költség tartozását, illetőleg a felmondással esedékessé vált tartozást részletezve és összesítve is. Az alperesnek nem volt sem jogszabályi, sem szerződésben előírt kötelezettsége arra, hogy a felmondást megelőzően a felpereseket írásban felszólítsa a fizetésre.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[15] A felperesek felülvizsgálati kérelmükben – tartalma szerint – a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a keresetüknek helyt adó döntés hozatalát kérték. Másodlagos felülvizsgálati kérelmük a jogerős ítélet elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezésére, és „az összes kereseti kérelmük bírálata miatt” az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítására irányult.

[16] Állították, a jogerős ítélet az rPtk. 209. § (1) és (4) bekezdésébe és 209/A. § (2) bekezdésébe, valamint a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 203. § (6) és (7) bekezdéseibe ütközik.

[17] A felperesek előadták, valójában az ítélet tábla kizárta a kockázatfeltáró nyilatkozat tisztességtelenségének a vizsgálatát. Az a megállapítása pedig, hogy ha vizsgálná a kockázatfeltáró nyilatkozat érvénytelenségét, akkor is csak az állapítható meg, hogy mindenben megfelel a nemzeti és az uniós előírásoknak, olyan általános megfogalmazás, amely nem a jelen ügyre egyediesített, a perbeli szerződésre vonatkozó indokolást sem tartalmaz.

[18] A felperesek kifejtették, a perbeli kockázatfeltáró nyilatkozat a Kúria jogegységi határozatainak és az EUB C-51/17. számú ítéletében írt feltételeknek nem felel meg, mert annak alapján a felperesek képtelenek voltak felismerni, hogy a forint leértékelődése milyen gazdasági következményekkel jár a pénzügyi kötelezettségeik teljesítésére. Nem tartalmazza a forint súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészletekre gyakorolt hatását és azt, hogy gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat a számukra a szerződés teljesítése. Hivatkoztak emellett arra is, hogy a tájékoztatást nem kellő időben kapták meg, ezért nem volt lehetőségük annak átgondolására.

[19] Arra az esetre, ha a szerződés érvénytelenségének megállapítására irányuló kereseti kérelmüket a Kúria mégsem találná megalapozottnak, fenntartották a felmondások jogszerűtlenségével kapcsolatos kereseti kérelmükben előadott és a felülvizsgálati kérelmükben megismételt jogi álláspontjukat.

[20] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Hangsúlyozta, a felperesek a per során kizárólag a kockázatfeltáró nyilatkozatot kifogásolták, ugyanakkor egyáltalán nem tettek semmilyen nyilatkozatot a szerződések árfolyamkockázattal összefüggő további rendelkezéseire, így azok 1., 4., 9. és 25. pontjaira.

Figyelmen kívül hagyták, hogy a 2/2014.PJE határozat értelmében azt, hogy a tájékoztatás nem volt világos és érthető, a fogyasztónak kell bizonyítania. A tájékoztatás tartalmával összefüggésben előadta, hogy azt a Kúria több, precedensképes döntésében is megfelelőnek találta (Pfv.I.21.883/2014/3., Pfv.I.21.372/2017/8., Pfv.I.21.061/2018/8., Pfv.20.831/2017/7., Pfv.21.567/2018/12., Pfv.20.914/2019/5., Pfv.21.592/2019/14. és Pfv.20.184/2020/5.).

A Kúria döntése és jogi indokai

[21] A Kúria a jogerős ítéletet a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt az abban megjelölt okokból jogszabálysértőnek találta. A felülvizsgálati kérelemben írtak alapján a felülvizsgálati eljárás tárgyát a tájékoztatás tisztességtelenségére alapított, az árfolyamkockázat viselését kizárólag a felperesekre telepítő szerződéses rendelkezés tisztességtelenségének a kérdése, másodlagosan a felmondások jogszerűsége képezte. A felperesek felülvizsgálati petituma ugyan az összes kereseti kérelmük elutasítását helybenhagyó jogerős ítélet egészének hatályon kívül helyezésére irányult, azonban a felperesek a további kereseti kérelmeiket (kezelési költség, illetve egyes szerződéses pontok tisztességtelensége) elutasító rendelkezés tekintetében a felülvizsgálati kérelmükben nem adták elő, hogy ezen kérelmeik vonatkozásában miért tartják a jogerős ítéletet jogszabálysértőnek, és nem jelöltek meg megsértett jogszabályt sem, így azok érdemi vizsgálatára a felülvizsgálati eljárásban nem volt eljárési lehetőség.

[22] A Kúria nem értett egyet az eljáró bíróságok azon egyező álláspontjával, miszerint az alperes által magában a kölcsönszerződésben, illetve a kölcsönszerződés utolsó bekezdésében foglalt Általános Kockázatfeltáró Nyilatkozatban írásban nyújtott tájékoztatás kielégítette a Kúria hivatkozott PJE határozataiban, illetve az EUB e tárgyban hozott határozataiban felállított követelményrendszert.

[23] A Kúria rögzíti, az alperes perbelivel azonos tartalmú kockázatfeltárása tekintetében – eltérve az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében hivatkozott korábbi ítéleteiben elfoglalt jogi állásponttól – a Gfv.VII.30.090/2020/9. számú felülvizsgálati határozatában (közzétéve: BH2021. 141. számon) már állást foglalt akként, hogy a szerződés rendelkezései alapján, kiegészítve az Általános Kockázatfeltáró Nyilatkozatban írtakkal, a tájékoztatás nem minősült megfelelőnek, nem hívta fel a fogyasztó figyelmét kellő súllyal, átlátható módon az árfolyamkockázat mibenlétére, az árfolyamromlás valós, lehetséges, jelentős, a szerződésben szereplő 10%-os mértéket akár jelentősen meghaladó mértékére, arra, hogy annak esetleges, előre nem látható bekövetkezése az adós fogyasztó gazdasági helyzetét rendkívül súlyosan érintheti. Az lényegében csak arról adott tájékoztatást, hogy az adós hiteltörlesztési és kamatfizetési kötelezettségének összege „erősen függ” az adott deviza magyar forinttal, illetve „egyéb devizákkal” szembeni árfolyamának alakulásától, és a deviza árfolyamának változása egyaránt növelheti és csökkentheti a hitelszolgálat és a magyar forintban folyósított kölcsön összegét.

[24] A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa – amely jogegységi panasz eljárás befejezéséig a jelen felülvizsgálati eljárást a Kúria felfüggesztette – a Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozatában (a továbbiakban: JPE határozat) megállapította, hogy a Gfv.VII.30.315/2020/5. számú ítélet jogkérdésben eltér a Pfv.I.20.185/2018/7. számú, a

Bírószági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozattól; az eltérés indokolt volt, ezért a Gfv.VII.30.315/2020/5. számú ítéletet hatályában fenntartotta. Kimondta, hogy a Kúria bármely határozatának ezzel (a JPE határozat elvi tartalmában megfogalmazott követelménnyel) ellentétes jogértelmezése kötelező erejűként már nem hivatkozható.

[25] A Kúria a jogegységi panasz tárgyát képező Gfv.VII.30.315/2020/5. számú ítéletében az alperestől eltérő pénzügyi intézet alábbi tartalmú tájékoztatója tekintetében állapította meg a korábban hozott kúriai határozattal ellentétben, hogy az nem világos és nem érthető, nem felel meg a Kúria, illetve az EUB által felállított követelményrendszernek, mert nem tűnik ki belőle, hogy az árfolyam fogyasztó szempontjából kedvezőtlen változásának reális esélye van, az akár jelentősen megemelheti fizetési kötelezettségeit: „[e] z azt jelenti, hogy mivel az adott deviza árfolyama időről időre változhat, nem lehet pontosan tudni előre, hogy az egyes, devizában azonos összegű törlesztő részletek megfizetéséhez mennyi forint (vagy egyéb deviza) összeget kell majd az igénylőnek a bankszámlán biztosítania a törlesztő részletek teljesítéséhez. [...] Ebből adódóan a törlesztőrészletek megfizetésével kapcsolatos, a deviza átváltásból adódó esetleges árfolyamkockázatot – ami a forintban (vagy egyéb devizában) számolt törlesztés tekintetében okozhat növekedést, de csökkenés egyaránt – teljes egészében az ügyfél viseli”.

[26] A JPE határozat [30] pontja értelmében a jogegységi panasszal támadott kúriai ítélet illeszkedik az EUB és a Kúria újabb, a JPE határozatban részletezett gyakorlatához. (Utóbbi körben értékelt határozatként szerepelt a Kúria alperesi pénzügyi intézet perbelivel megegyező tájékoztatója tárgyban hozott, fentebb hivatkozott Gfv.VII.30.090/2020/9. számú végzése is.) A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a jogkérdésben való eltérés megállapítása mellett döntött a bíróságokra kötelező értelmezésről, a határozat [34] pontjában elvi tartalomként rögzítve, hogy a 2/2014. PJE határozat 1. pontja azzal a (kiegészített) kötelező értelmezéssel alkalmazható, amely szerint akkor megfelelő tartalmú az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a nemzeti fizetőeszköz (a forint) árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti deviza árfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is kedvezőtlenül változhat, és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának, a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet.

[27] A Kúria Gfv.VII.30.090/2020/9. számú végzésében részletesen kifejtettek szerint a JPE határozatban megfogalmazott elvi tartalomnak az alperes perbeli kölcsönszerződésekben és az azok részét képező Általános Kockázatfeltáró Nyilatkozatban nyújtott tájékoztatása nem felel meg. A Kúria a Gfv.VII.30.090/2020/9. számú precedensképes határozatától a jelen ügyben eljáró tanácsa nem kíván eltérni, azt a JPE határozat alapján, jogegységi eljárás kezdeményezése nélkül nem is tehetné meg. Az ezen határozatában írt állásponttól jogkérdésben eltérő – a felülvizsgálati ellenkérelemben felhívott – korábbi kúriai döntések viszont a JPE határozat értelmében kötelező erejűként nem hivatkozhatók.

[28] A fentiekből következik, hogy a perbeli szerződésekben az alperes nem adott átlátható, világos és érthető tájékoztatást a felperesi fogyasztók részére az árfolyamkockázatról. Erre tekintettel nem volt jelentősége annak, hogy azt időben kapták-e meg a felperesek.

[29] A Kúria nem osztotta a másodfokú bíróság alperesi védekezést elfogadó azon megállapítását sem, hogy a tájékoztatás „tisztességtelensége” az adott esetben nem eredményezné a felperesek árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettségének a megszűnését, mert a keresetükben nem hivatkoztak a szerződés azon további pontjaira, amelyek értelmében az árfolyamkockázatot viselni kötelesek. Tény, hogy a felperesek a keresetükben nevesítetten nem kérték azon – a jogerős ítéletben felsorolt – szerződéses pontok tisztességtelenségének megállapítását, amelyek alapján a felperesek a devizában nyilvántartott kölcsönt meghatározott árfolyamon forintban kötelesek törleszteni, ez azonban – szemben a jogerős ítéletben kifejtettekkel – nem azzal a jogkövetkezménnyel járna, hogy az Általános Kockázatfeltáró Nyilatkozat „részleges érvénytelenségének” megállapítására kerülne sor, így nem változna a felperesek fizetési kötelezettsége, mert az általuk „nem támadott” szerződéses pontok változatlanul a szerződés részét képeznék.

[30] Bár a felperesek az eredeti keresetükben – valóban pontatlanul – a kockázatfeltáró nyilatkozat tisztességtelenségének megállapítását kérték, azonban az eljárás során végig következetesen állították, hogy a tájékoztatás nem volt megfelelő, ezért álláspontjuk szerint nem terhelheti őket az árfolyamkockázat. Ezzel összhangban határozták meg a jogkövetkezmény levonására irányuló kereseti kérelmüket is akként, hogy tartozásukat az árfolyamkockázat figyelmen kívül hagyásával kérik megállapítani mindkét szerződés vonatkozásában. A felperesek a 9. sorszámú keresetpontosításukban „a tájékoztatás nem megfelelő volta miatt az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződéses kikötés tisztességtelenségére” hivatkoztak, ez pedig megfogalmazásában is tartalmazza a tájékoztatás minden elemére vonatkozó kérelmüket. A másodfokú bíróság a keresetpontosítást figyelmen kívül hagyta, de a kereset eredeti megfogalmazása alapján adott jogértelmezése is téves.

[31] Nem kétséges, hogy a pénzügyi intézet által nyújtott tájékoztatás maga jogokat és kötelezettségeket nem állapít meg, így értelemszerűen azokat a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a fogyasztóra nézve hátrányosan sem állapíthatja meg [rPtk. 209. § (1) bekezdés], azonban a kereseti kérelemnek a másodfokú bíróság jogerős ítéletben megjelenő „szűkítő értelmezése” ellentétes mind az rPp. 3. § (2) bekezdésében megfogalmazott „tartalom szerinti elbírálás” követelményével, mind az rPtk. 209. § (2) bekezdésével. A Kúria következetes gyakorlata szerint az árfolyamkockázat viselését szabályozó kikötések tisztességtelenségének megítélése kérdésében együttesen vizsgálendő a kockázatfeltáró nyilatkozat és a megkötött szerződések vonatkozó szabályozása (Kúria Gfv.VII. 30.066/2020/14.; Gfv.VI.30.038/2021/4.), miután a 2/2014. PJE jogegységi határozat, valamint az EUB C-186/16. számú ügyben hozott ítéletének indokolásából is kitűnően az adós fizetési kötelezettségét szabályozó kikötések átláthatóságának, vagyis annak megítélése során, hogy az árfolyamkockázat mibenlétéről a fogyasztó megfelelő tartalmú tájékoztatást kapott-e a szerződéskötéskor, jelentősége van a kockázatfeltáró nyilatkozatnak és a szerződés rendelkezéseinek is [rPtk. 205. § (3) bekezdés, 209. § (1) és (2) bekezdés]. (Gfv. VII. 30.127/2020/6; Gfv. VI. 30.038/2021/4).

[32] Mind az rPtk. 209. § (2) bekezdése, mind pedig a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelv 6. cikk (1) bekezdése, és ez utóbbi szabály EUB általi jogértelmezése szerint a fogyasztó által egyes szerződési feltételek tisztességtelenségének megállapítására irányuló perben a nemzeti bíróság azokat a feltételeket köteles megvizsgálni, amelyek kapcsolódnak a jogvitának a felek

által meghatározott tárgyhöz, ha rendelkezésére állnak az ehhez szükséges – adott esetben bizonyításfelvétellel kiegészített – jogi és ténybeli elemek (C-511/17. számú ítélet 44. pont). Az adott ügyben pedig a jogvitának a felperesek által meghatározott tárgya az volt, hogy érvénytelenek-e a perbeli deviza alapú szerződések abból az okból, hogy őket az alperes nem megfelelően tájékoztatta a deviza alapú szerződések jellegadó sajátosságáról, az árfolyamkockázat fogyasztó általi korlátlan viseléséről. Az ennek megítéléséhez szükséges ténybeli és jogi feltételek (az adott ügyben releváns, írásban adott tájékoztatás és a szerződések teljes szövege, valamint a felperes tartalmában nem kétséges kereseti kérelme) rendelkezésre álltak. Így, ha a felperesek nem is jelölik meg szám szerint azon szerződéses pontokat, amelyekből az árfolyamkülönbség megfizetésére vonatkozó kötelezettségük következik, a bíróságnak a tájékoztatás elégtelensége esetén a szerződés tájékoztatással összefüggő további rendelkezéseit is vizsgálnia kell.

[33] A 2/2014. PJE határozatban írtaknak megfelelően a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezése, amely szerint az árfolyamkockázatot – a kedvezőbb kamatmérték ellenében – korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés. Ha az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás nem volt világos, nem volt érthető (átlátható) a tájékoztatás hiánya vagy nem megfelelő volta miatt, ez önmagában megalapozza e rendelkezés tisztességtelenségét, ennek következtében a szerződés érvénytelenségét, mivel az érvénytelenség a konstrukció lényegi elemét érinti [rPtk. 239. § (2) bekezdés].

[34] Az érvénytelen szerződés joghatás kiváltása alkalmatlan, a jogviszony felmondással való megszüntetése ezért nem lehetséges. Szükségtelen volt ezért a felülvizsgálati kérelem felmondások jogszerűtlenségével kapcsolatos érveinek érdemi vizsgálata.

[35] Az eljáró bíróságok téves jogi álláspontjuk miatt nem bírálták el érdemben a felperesek érvénytelenség jogkövetkezményének levonására irányuló kereseti kérelmét, a Kúria erre tekintettel a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott, a szerződések árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás nem megfelelő volta miatti érvénytelenségének megállapítására irányuló kereseti kérelmet alaptalannak találó rendelkezését az rPp. 275. § (4) bekezdése alapján az elsőfokú ítéletre is kiterjedően hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot ebben a keretben új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

[36] Az új eljárásban – tekintettel arra, hogy a jelen határozatban kifejtettek szerint az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás tisztességtelen volt – az elsőfokú bíróságnak érdemben kell elbírálnia a felperesek perbeli szerződések érvénytelenségének jogkövetkezménye levonására irányuló kereseti kérelmét azzal, hogy a felperesek által joghatályos felülvizsgálati kérelemmel nem támadott, a kezelési költség tisztességtelenségének megállapítására irányuló kereseti kérelmet elutasító rendelkezés következtében az elszámolás során kizárólag az árfolyamkockázat viseléséből eredő tisztességtelenség jogkövetkezménye vonható le.

[37] A megismételt eljárásban a bíróságnak a teljes kereset figyelembevételével meghatározott pervesztességi-pernyertességi arányok alapján szükséges állást foglalnia a perköltség viseléséről.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

[38] 1959. évi IV. tv. 209. § (1), (2) bekezdés

[39] 6/2013. és 2/2014. PJE határozatok, Jpe.I.60.015/2021/15.; Gfv.VII.30.090/2020/9.

A döntés elvi tartalma

[40] Az a tájékoztatás, amely lényegében csak arról szól, hogy az adós hiteltörlesztési és kamatfizetési kötelezettségének összege „erősen függ” az adott deviza magyar forinttal, illetve egyéb devizákkal szembeni árfolyamának alakulásától, és a deviza árfolyamának változása egyaránt növelheti és csökkentheti a hitelszolgálat és a magyar forintban folyósított kölcsön összegét, és nem hívja fel a fogyasztó figyelmét kellő súllyal, átlátható módon az árfolyamkockázat mibenlétére, az árfolyamromlás valós, lehetséges jelentős mértékére, arra, hogy annak esetleges, előre nem látható bekövetkezése az adós fogyasztó gazdasági helyzetét rendkívül súlyosan érintheti, nem világos és nem érthető.

Záró rész

[41] A Kúria az rPp. 275. § (5) bekezdése alapján csak a felülvizsgálati eljárásban felmerült költség összegét állapította meg, annak viseléséről az elsőfokú bíróság dönt. Ennek összegét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (3) (5) és (6) bekezdése alapján – a kifejtett jogi képviseleti tevékenységgel arányban álló – mérsékelt, áfát is tartalmazó összegben határozta meg. A felperesek illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték összege a 8.192.000 forint pertárgyérték (az alperes által állított lejárt tartozás és a felperesek keresetében kért megállapítás különbözete) figyelembevételével 819.200 forint [az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 50. § (1) bekezdés].

[42] Az ítélet elleni felülvizsgálatot az rPp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.

[43] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet az rPp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson bírálta el.

Budapest, 2022. április 5.

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Tibold Ágnes s.k. előadó bíró, Dr. Farkas Attila s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

S.K.

bíróági ügyintéző